

**Modře označené štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
38,10+ 1,90 (HST) = 40 kan. dolarů
Cena 1,88 + 0,12 (HST) = 2,00 dolary.**

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

Datum, dokdy jsou noviny
předplaceny, je v pravém
horním rohu štítku!
ISSN 1186-9283 (Print)
ISSN 1923-1784 (Online)

J Time
Committed
À dé lai
convenu

Telefon: 416/530-4222
647/728-0654
Praha: 222-261-811
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 5.

(495.)

Vol. 22.

satellite **1-416**

Thursday,

March 8,

2012

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2
satellite1-416.com – zpravy.org – zpravy.ca – spravvy.ca

Naděnci, na které by se nemělo zapomínat

V dětství, kdykoliv jsme odjížděli vlakem do severovýchodních Čech z nádraží *Praha-Těšnov*, říkali rodiče, že jedeme z *Denisova nádraží*. Nejprve zmizel název nádraží, později i krásná secesní budova.

Doma mi vysvětlili, že české dějiny do roku 1526 sepsal František Palacký, od roku 1526 to byl Francouz Ernest Denis. Jestliže o Palackém padla občas zmínka, na Ernesta Denise se pomalu zapomnělo. Neprávem. Patřil ve své době k prorokům československé samostatnosti, pocházel ze staré francouzské protestantské rodiny. Imponovala mu postava Mr. Jana Husa. Narodil se 3. ledna 1849 v Nimes a zemřel den po svých 72. narozeninách v lednu 1921. V roce 1920 navštívil Československo, kde se mu dostalo triumfálního uvítání. Díky jemu vznikla na Sorboně *katedra slavistiky a historie slovanských národů*, která nesla jméno *Katedra Ernsta Denise*. Profesor Denis byl spolupracovníkem T. G. Masaryka a Edvarda Beneše.

Podobný vztah jako mezi Ernestem Denise a Tomášem Garriguem Masarykem před vznikem Československa byl i mezi kanadským profesorem H. Gordonem Skillingem a Václavem Havlem před pádem komunismu, a právě Skillingovo 100. výročí narození si připomněli účastníci minisymposia v Munkově centru na Torontské univerzitě.

Škoda, že se účastníci minisymposia věnovali dvěma postavám, dvěma profesorům na torontské univerzitě: H. Gordonu Skillingovi a Josefu Škvoreckému, protože každý z nich by si zasloužil zvláštního panelu a ocenění. Zatímco během pátečního poledního setkání v Munkově centru dominovala postava Josefa Škvoreckého, o den později v knihovně kostela sv. Václava představil historik Vilém Prečan podrobněji právě profesora Skillinga.

Josefu Škvoreckému se věnovali v Munkově centru hlavně jeho přítel Sam Soleckí, překladatel Paul Wilson a Paul R. Magosci. Zatímco první vyzvedl Škvoreckého jako trpělivého pedagoga a skvělého vypravěče, Paul Wilson připomněl málo známou skutečnost, že Škvorecký psal svoje rukopisy do sešitu, a vždy to bylo odzadu a vzhůru nohama. Tento zvyk vznikl vlastně náhodou, když začínal psát Zbabělce. Jelikož sešit byl zepředu popsán, začal odzadu. Paul R. Magosci se zabýval málo známým vztahem Josefa Škvoreckého k Podkarpatské Rusi.

Josef Čermák v úvodu minisymposia zdůraznil Škvoreckého pokoru i jeho životní otázku, jak se vyrovnat se skutečností, že mnoho jeho přátel skončilo v kriminálu a on ne.

V části minisymposia věnované profesoru Skillingovi se připomněla i málo známá skutečnost, že Skilling se setkal s Andrejem Sacharovem a předal mu text dokumentu Charty 77. Historik Vilém Prečan vzpomněl i na zásluhy kanadských diplomatů v Československu, na profesorku Markétu Götz Stankiewicz z Vancouveru či aktivistku Jiřinu Šiklovou.

VILÉM PREČAN A JOSEF ČERMÁK V KNIHOVNĚ KOSTELA SV. VÁCLAVA

Syn H. Gordona Skillinga David v závěru ukázal několik fotografií ze života svého otce a Josefa Škvoreckého.

O den později v knihovně kostela sv. Václava historik Viléma Prečana představil Josef Čermák: „Náš host, přední (a snad nejpřednější) současný český historik Vilém Prečan, promoval na filozofické fakultě Univerzity Karlovy v roce 1955. Patřil, jak v článku k jeho 70. narozeninám ve *World Press Review* uvedl Andrew Yurkovsky, k idealistickým mužům levice. Krátce na Komenského univerzitě v Bratislavě přednášel marxismus-leninismus a seznámil se tam se svojí budoucí ženou, mimo chodem sestrou nenahraditelné varhanice kostela sv. Václava, paní Marie Mihaylové. V roce 1957 přešel do Historického ústavu ČSAV, kde působil až do roku 1970, kdy byl propuštěn pro spoluautorství knihy o sovětské invazi *Sedm pražských dnů: 21.-27. 8. 1968*. Režim očekával ospravedlnění invaze, ale místo toho si přečetl i reakce občanů. Sovětům se z nějakého důvodu kniha nelíbila, dr. Prečan byl nejen propuštěn, ale i trestně stíhán. Několik roků pracoval jako pomocný dělník. V důsledku kampaně solidarity zahraničních historiků, vyvolané zveřejněním Prečanova otevřeného dopisu světovému kongresu historiků v San Franciscu v létě 1975, dostal povolení vystěhovat se z Československa; od roku 1976 do ledna 1990 žil a pracoval jako historik ve Spolkové republice Německo. V té době podnikl rozsáhlá archivní studia v britských a amerických archivech, zúčastnil se aktivit čs. exilu na podporu hnutí za lidská práva v Československu, vybudoval sbírky českého a slovenského samizdatu, připravil založení Československého dokumentačního střediska nezávislé literatury a stal se jeho vedoucím. V letech exilu připravil patnáct dokumentárních publikací o Chartě 77, o porušování lidských práv a občanských aktivitách v Československu 70. a 80. let.

V lednu 1990 založil Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd a po dvě funkční období byl jeho ředitelem. Současně vedl Československé dokumentační středisko v Scheinfeldu, řadu let byl členem akreditační komise pro oblast vysokých škol při vládě České republiky, zastupoval českou historickou vědu v mezinárodních institucích a společnostech, byl předsedou Československého (od roku 1993) Českého národního komitétu historiků a je nebo byl předsedou české části česko-slovenské, česko-ruské a česko-německé komise historiků. V 90. letech organizoval tři velké mezinárodní konference a v roce 2005 mezinárodní konferenci *Helsinský proces a zhroutil komunismus*.

Mezi jeho nejdůležitější publikace patří: *Slovenské národné povstanie; Sedm pražských dnů, 21.-27.8.1968; Nacistická politika a Tisův režim v předvečer Povstání; Prague-Washington-Prague a poslední, Václav Havel-Vilém Prečan: Korespondence 1983-1989*. Je nositelem řady vyznamenání, mezi nimi Ceny ČSAV za popularizaci vědy, pamětní medaile Františka Palackého za zásluhy o rozvoj historické vědy, Řádu TGM, Ceny Ministerstva školství, mládeže a sportu ČR, mezinárodní ceny Slovenské akademie věd a Medaile Karla Kramáře.

Na závěr článku z roku 2003 od Andrew Yurkovského Vilém Prečan říká: „Jsem šťastným člověkem, poněvadž jsem našel správnou cestu dřív než bylo pozdě. A dožil jsem se zázraku návratu svobody do mé rodné země a mohl se vrátit a pracovat jako svobodný člověk.“

Vilém Prečan připomněl několik zajímavých dat ze života profesora Skillinga. Narodil se 28. února 1912 a zamiloval si první Československou republiku jako ostrov demokracie. Dokonce se v Praze v roce 1937 oženil a zažil zde i Mnichov a počátek okupace. Teprve v červenci roku 1939 Prahu přes Vídeň opustil. Po válce působil ve

Wisconsinu a v době mccarthismus mu byla odebrána *zelená karta* pro neamerickou činnost. V Torontu působil od roku 1959, kde založil katedru Východoevropských studií. Pravidelně jezdil do Československa. V roce 1981 napsal knížku o Chartě 77. Československo navštívil i v letech 1984 a 1987. Opět přijel do Prahy 20. března 1990, kdy promluvil na Karlově univerzitě. Při oslavě svých osmdesátých narozenin obdržel *Řád Bílého lva*. Právem se bude letos konat od 27. do 29. května konference s výstavou věnovanou právě nedožitému stým narozeninám H. Gordona Skillinga.

Historik Prečan o sobě říká, že pochází z katolického prostředí a kromě krátkého období, kdy koketoval s marxismem zůstal katolictví věrný. Nepatří k fundamentalistickému jádru, ale děti opět vedl k náboženství. Víru v Boha pokládá za velmi důležitou a důležité je žít v souladu se svým svědomím: Nehlásat něco jiného a nedělat něco jiného. K oblevě v roce 1968 došlo díky souladu všech okolností, díky rozporu v učení strany, která něco jiného hlásala a praxí: došlo k likvidaci femesel a násilné kolektivizaci. Komunisté také těžili z druhé světové války a z hrozby německým revanšismem. Lidé však přicházeli na to, že jsou to plané hrozby.

Navíc přicházela Divadla malých forem jako *Semafor*, písničky, které hovořily k lidem, objevovaly se překlady západní literatury. Komunisté sami začali bourat své modly, zbourali sochu Stalina. Lidé si uvědomovali, že komunismus není věčný a stala se z něj karikatura. Filozofové začali předcházet historiky.

U historiků byl velice důležitý rok 1963. Od té doby přicházeli do konfliktu s cenzurou. V každém prostředí byli lidé, kteří byli stoupenci starého systému, který jim vyhovoval. Skutečnost je vždy mnohem komplexnější a historik má za úkol zrekonstruovat ji v celé šíři, ale nikdy ji nemůže reprodukovat v plnosti. Proto existuje mimo historie i literatura a divadlo. Každá generace klade nové otázky a dívá se na minulé období z jiného pohledu.

Z politického hlediska se může zdát něco naprosto prohrané jako v roce 1975 při podpisu závěrečného aktu v Helsinkách. Tehdy se zdálo, že je to podraz, ale v zápětí vznikla Charty 77 a tehdy to vyjádřil jeden francouzský karikaturista, který namaloval vítězného Brežněva, jak nese nápis Helsinky a mezi písmeny je malý mužiček, který nese stejný nápis.

Stejně beznadějně se mohlo zdát ve své době počínání lidí jako Ernest Denis, či později Andrej Sacharov, Alexander Solženicyn, Václav Havel či H. Gordon Skilling.

Dodejme jen, že někoho historie ocení, jiný upadne v zapomnutí. V případě Kanadčana, který měl Československo jako druhý domov by se to nemělo stát a jeho odkaz by měl být oceněn alespoň pojmenováním některé ulice, tak aby název přetrval déle než Denisovo nádraží.

Aleš Březina

***